

Jan J. Ritzema had een gouden pennetje

■ Lurkend aan een geurige pijp en om nog beter in de stemming te komen nu en dan nippend aan een glaasje witte wijn, schreef Jan Ritzema elke zondagavond zijn column *Plons*, genoemd naar de duikeling die collega Ben de Graaf in 1974 in een zwembad in Hilstrup maakte door interventie van Nederlands elftal-spelers. In zijn barokke taal verwerkte hij drie opdrachtwoorden, ontvangen van hoofdredacteur Johan Poppen. Het was een spelletje van woordkunstenaars.

Door **Hennie Lemein en**

Henk Mulder
Maar Jan J. Ritzema, die vorige week plotseling overleed, was niet alleen een woordkunstenaar, hij was een journalist. Voor dat vak bracht hij alle noodzakelijke eigenschappen mee:

nieuwsgierigheid, interesse in mensen, niet kijken op een uurtje meer of minder, een grote dosis humor. Daarbij was hij chef van de sportredactie van de *Winschoter Courant* en in die functie kon hij zijn ondergeschikten, die hij collega's noemde omdat hij wars was van rangen en standen, optimaal laten functioneren. Om in zijn vergelijkingen te spreken: als een groot voetballer anderen beter laten spelen.

Jan Ritzema was een veelzijdig man, onderscheidde zich daarin van andere journalisten. Hij had de beschikking over een brede interesse. Met hetzelfde gemak schreef hij een wedstrijdverslag van FC Groningen als een artikel over de PC kaatsen in Franeker dan wel over de koude start van een zojuist op de markt gekomen glanzende limousine. In die

stukken kon hij uithalen met zijn grootste kwaliteit: de vergelijking. Dronken mensen konden bijvoorbeeld zat zijn als een regenworm in een jeneverfles, zeldzaamheid werd gerelateerd aan de aanwezigheid van een pinguïn in de Sahara, leergierigheid vergeleken met het gemak waarmee Gods woord in een ouderling gaat. Dat was Jan Ritzema ten voeten uit. Zo herkenbaar als wat! Niet ondertekende teksten waren onmiddellijk als de zijne te herkennen, want Jan wist te belegen, maar kleurrijk taalgebruik moeiteloos in de moderne tijd te plaatsen. Gelijk Marten Toonder verrijkte Jan af en toe de Nederlandse taal met een nieuw woord. Zo kon hij het hebben over de puckriders (ijshockeyers).

Aimabel

Jan Ritzema was een aimabele man, hij wond zich zelden op en slechtseen enkeling heeft hem kwaad gezien. Was hij eens uit zijn hum gebracht dan bleef hij beschaafd. 'Schavuit' was de ernstigste verwensing die over zijn lippen kwam. Hij kon conflicten in de kiem smoren zonder dat daar een opzienbarende inspanning voor nodig leek. Zo banjerde ooit een abonnee de redactie op, die zo boos was dat hem het stoom uit de oren kwam. Collega's doken weg achter

hun bureau's, daar waar Jan met uitgestoken hand de man begroette en hem vriendelijk een kopje koffie aanbood. Hij begon een geanimeerd gesprek en amper een kwartier later verliet de man volkomen gerustgesteld en tevreden het pand. Op de vraag wat hij hem had toegezegd zei Jan: „Niks, ik heb hom gewoon eev'n oet loaten roazen.”

Voorrecht

Humor was een zijn sterkste wapens. Jan Ritzema was een boeiend verteller en collega's die niet het voorrecht hadden genoten met hem te werken, hingen aan zijn lippen als hij in later jaren de redactie bezocht en smakelijke anekdotes opdiepte. Daar liet hij het niet bij, want tot op de laatste dag van zijn leven (donderdag toen zijn hart het acuut liet afweten), als 69-jarige, was hij een enthousiast en vitaal schrijver voor *Drentse Courant* en *Groninger Dagblad*, waar hij zowel op sportgebied en voor de streek- en kunstpagina's zijn bijdragen leverde. Hij genoot er van de lezer te plezieren met zijn gouden pennetje. Zo was voor hem het leven: allemachtig prachtig!

► Humor was een van de sterkste wapens van Jan J. Ritzema.

Foto: Harry Tielman

92 9-2-99